

Εκτίμηση του συνεδρίου και προτεινόμενη πολιτική

Ερήμωσε η Μουργκάνα

Η μεθοριακή κοινότητα του Τσαμαντά, που βρίσκεται στην περιφέρεια της Ηπείρου στην βορειοδυτική Ελλάδα, έχει γνωρίσει μια σταδιακή παρακμή από τα μέσα του εικοστού αιώνα. Σήμερα, το χωριό έχει μόλις 65 μονίμους κατοίκους, σε σύγκριση με 1.347 το 1940. Οι περισσότεροι κάτοικοι του είναι ηλικιωμένοι και συνταξιούχοι και μόνο πολύ λίγες οικογένειες είναι τώρα οικονομικώς ενεργοί, ενασχολούμενοι κυρίως με την κτηνοτροφία.

Η οικονομική επιβίωση των παραδοσιακών γεωργικών απασχολήσεων, οι οποίες μέχρι τώρα έχουν υποστηριχθεί από επιδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αρχίζει να φαίνεται αβέβαιη. Προσπάθειες για την προβολή άλλων μορφών ενασχόλησης στη περιοχή έχουν αποτύχει. Ακόμα η δημιουργία του μικρού αλλά εντυπωσιακού λαογραφικού μουσείου στις αρχές της δεκαετίας του 1980 απέτυχε να προσελκύσει επισκέπτες οι οποίοι θα μπορούσαν να αναζωογονήσουν την τοπική οικονομία και να ανατρέψουν την παρακμή και ερήμωση του χωριού.

Αυτό το μουσείο, το οποίο έχει γεννηθεί από την επιθυμία να διασωθεί ένας εξαφανιζόμενος τρόπος ζωής, έχει αφεθεί να διαλυθεί, στερούμενο οικονομικών πόρων, μιας αποτελεσματικής διοικητικής υποδομής και μιας βασικής γνώσης συντήρησης.

Τα σύνορα με την Αλβανία

Μια θετική πλευρά αυτής της γενικά απαισιόδοξης εικόνας παρακμής είναι η εισροή στο χωριό Αλβανών μεταναστών (οι περισσότεροι Ελληνικής καταγωγής), οι οποίοι είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν κάθε είδους εργασία, ακόμα και εκείνες που είναι χαμηλόμισθες. Επιπλέον ένας σημαντικός αριθμός Τσαμανταίων γυρίζουν στην πατρίδα κατά την διάρκεια των θερινών

διακοπών. Και οι δυο αυτές ομάδες έχουν βοηθήσει να σταθεροποιηθεί ο πληθυσμός του χωριού, ενώ η αγοραστική τους δύναμη συνεισφέρει σημαντικά εις την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας.

Η σύγκληση του συνεδρίου για την οικονομική αναζωογόνηση της κοινότητας του Τσαμαντά το Σεπτέμβριο του 2005 συμπίπτει με μια κρίσιμη περίοδο της μακρόχρονης ζωής αυτού του ιστορικού χωριού. Η μικρή αλλά διακεκριμένη ομάδα ειδικών ευρέθη αντιμέτωπος με την φοβερή πρόκληση να βρει λύσεις για την αναγέννηση της οικονομίας του Τσαμαντά και για την μελλοντική ανάπτυξη του λαογραφικού του μουσείου. Βασιζόμενοι σε σταθερά παραδείγματα από άλλες περιοχές οι ειδικοί εισηγούνται ένα αριθμό προτάσεων, από τις οποίες αρκετές απαιτούν μια επείγουσα απάντηση από την τοπική διοίκηση.

- Να προστατευθεί και να διατηρηθεί το Λαογραφικό Μουσείο του Τσαμαντά. Η μουσειακή συλλογή είναι πολύτιμη, έχοντας υλικό και συμβολικό χαρακτήρα, και θα μπορούσε να είναι το κέντρο της οικονομικής και πολιτιστικής αναγέννησης της περιοχής. Υπάρχουν έντονες ενδείξεις ότι η επιθυμούμενη αλλαγή της τύχης της περιοχής της Μουργκάνας θα εξαρτηθεί από τον τουρισμό, και γι αυτό η πλήρης δυνατότητα του μουσείου να προσελκύσει επισκέπτες πρέπει να υλοποιηθεί.
- Να σχεδιαστεί το Λαογραφικό Μουσείο του Τσαμαντά σαν κέντρο κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών ενεργειών.
- Να συγκεντρωθεί στον αγρο- ή στον οικολογικό τουρισμό, ο οποίος θα μπορούσε να γίνει μια σημαντική πηγή απασχόλησης και μέσω αυτού να επαναφέρει την κοινωνικό-οικονομική ισορροπία της περιοχής.
- Ο τουρισμός μπορεί να έχει πολλαπλασιαστική επίδραση στους οικονομικούς τομείς σαν αυτούς της γεωργίας, των αγροτικών προϊόντων, της οικοδομικής απασχόλησης, των παραδοσιακών ειδών, των μεταφορών κτλ.
- Να ενθαρρύνει την αντι-αστυφιλία, προσελκύοντας τους κατοίκους των αστικών περιοχών από διάφορα μέρη της Ελλάδος με την προοπτική της αυτοαπασχόλησης και άλλων σημαντικών ωφελειών, όπως μιας καλύτερης ποιότητας ζωής.
- Κατά τον ίδιο τρόπο να ενθαρρύνει ξένους και ομογενείς από το εξωτερικό να έλθουν να εγκατασταθούν στην περιοχή και να κάνουν την τοπική κοινωνία να επωφεληθεί από τις εμπειρίες των και των δικτύων γνωριμιών.
- Να επιχειρήσει να προσθέσει αξία στα υπάρχοντα αγροτικά προϊόντα και φυσικά αγαθά (κρεατικά, γαλακτερά, μέλι, βότανα και μεταλλικό νερό), αυξάνοντας τα επιχειρηματικά κέρδη. Η παραγωγή υψηλής αξίας αγροτικών τροφών μπορεί επίσης να προσελκύσει επισκέπτες.
- Να δημιουργήσει νέα προϊόντα για μάρκετινγκ. Παραδείγματος χάρη, τα σπάνια άνθη της Μουργκάνας δίνουν στο μέλι μια ειδική γεύση, και αυτό μπορεί να πουληθεί σαν ένα αγνό και βιολογικό προϊόν που μπορεί να κερδίσει μια σημαντική εξαγωγική αγορά
- Να υποστηρίξει πρωτοβουλίες δια-συνοριακής συνεργασίας με τι γειτονικές κοινότητες της Αλβανίας, οι οποίες θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν από την τοπική διοίκηση και την Περιφέρεια της Ηπείρου στο πλαίσιο μιας μελλοντικής 'Ευρωπεριφέρειας'
- Να βελτιώσει τις ικανότητες του κοινωνικού κεφαλαίου της περιοχής και να εισηγηθεί τη χρήση του Ιντερνετ. Η εκπαίδευση του κοινού είναι πιθανόν το πιο σπουδαίο όργανο για μια ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών

- Να προάγει την αгаστή συμβίωση μεταξύ του εντόπιου πληθυσμού και να βελτιώσει την διαχειριστική διαφάνεια και ευθύνη.
- Να σχεδιάσει και να εκπληρώσει ένα πενταετές σχέδιο πρωτοβουλιών και να θέσει στόχους εκπλήρωσης ανά έτος, έναντι των οποίων η εκτέλεση και ολοκλήρωσή τους θα μπορούσε να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί.

‘Common European Heritage: Museums, Borders,
Intercultural Understanding and Increasing Communication between Border
Communities’

Επάνω